

บ้านใหม่

แม้คณะทำงานส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการแบบไม่คาดคิดมาก่อน แต่เมื่อได้ลงมือทำก็พบว่าสามารถทำไปเรียนรู้ไปในสิ่งที่คิดว่ายากจนทำได้สำเร็จ และเกิดความมั่นใจกล้าลงมือทำเรื่องที่เคยคิดว่าเป็นไปได้ คือ การแก้ปัญหาหาน้ำท่วม ที่เป็นปัญหาซ้ำซากของชุมชนมานานปีจนสำเร็จลงได้

โครงการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟูชายแดนภาคใต้ (ช.ช.ต.)

บ้านใหม่ ต. พ้อมิ่ง อ. ปานาละ
จ.ปัตตานี ที่เล็กทั้งขนาดและจำนวนประชากร ทั้ง
ชุมชนมีเพียง 45 ครัวเรือนเท่านั้น ประชากรที่
อาศัยอยู่จริงไม่เกิน 100 คน ทั้งๆ ที่ตามทะเบียน
บ้านมีถึง 257 คน ทั้งนี้ คนวัยทำงานแทบหาไม่
เห็นในชุมชน เพราะพวกเขาออกไปทำงานรับจ้าง
นอกชุมชน หรือมาเลเซีย เหลือไว้เพียงผู้หญิง คน
แก่ และเด็กเฝ้าชุมชน

เกือบทุกครัวเรือนของบ้านใหม่ทำนาเพื่อ
กิน ร่วมไปกับการทำสวนมะพร้าว และงานรับจ้าง
หรืออาชีพเล็กๆ น้อยๆ อื่นๆ โดยแต่ละครอบครัว
ต้องทำกันอย่างน้อย 3-4 อาชีพจึงจะพอกิน ซึ่ง
ปัญหาการทำมาหากินของชาวบ้านใหม่นั้น ไม่ต่าง
ไปจากเกษตรกรทั่วไป คือ ต้นทุนการผลิตสูง
ทำให้ตกอยู่วงจรหนี้สินทั้งในและนอกระบบ

สภาพถนนลูกรังเป็นหลุมเป็นบ่อ
ที่แยกจากถนนลาดยางสายใหม่
เข้าสู่หมู่บ้านใหม่ ต.พ้อมิ่งนั้น
ช่างขัดแย้งกับชื่อ “บ้านใหม่” เสียจริงๆ
เริ่มตั้งแต่ทางเข้าหมู่บ้านก็สะท้อนความเป็น
ชุมชนชายขอบของตำบลพ้อมิ่งอย่างไม่ต้องสงสัย
แต่พอไปถึงหน้าโรงอิฐของโครงการ
ที่ตั้งอยู่บนที่ดินข้างบ้านหลังหนึ่ง
ที่จากหลังเป็นผืนนา
กำลังผลิรวงหลายแปลงต่อเนื่องกัน
เป็นภาพที่สดชื่นไม่น้อย อดีตผู้ใหญ่บ้านหมาดๆ
ออกมาต้อนรับด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม
และพาไปนั่งคุยกันที่บ้าน
ข้างกอสาธุชายบ้าน

ที่มาของโครงการ

แม้ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดซ้ำซากทุกปี จะเป็นประเด็นปัญหาอันดับแรกที่ได้จากเวทีวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน แต่พอถึงขั้นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ ชาวบ้านกลับเห็นว่าไม่น่าจะทำได้ เพราะต้องกระทบต่อเจ้าของที่ดินที่อยู่นอกขอบเขตบ้านใหม่ด้วย คือ นาบาง ส่วนของบ้านพ่อมิ่ง ตำบลเดียวกัน และบ้านเจาะโบ ต. แป้น อ. สายบุรี ทำให้ชาวบ้านไม่มั่นใจว่าจะสามารถแก้ปัญหาน้ำท่วมได้

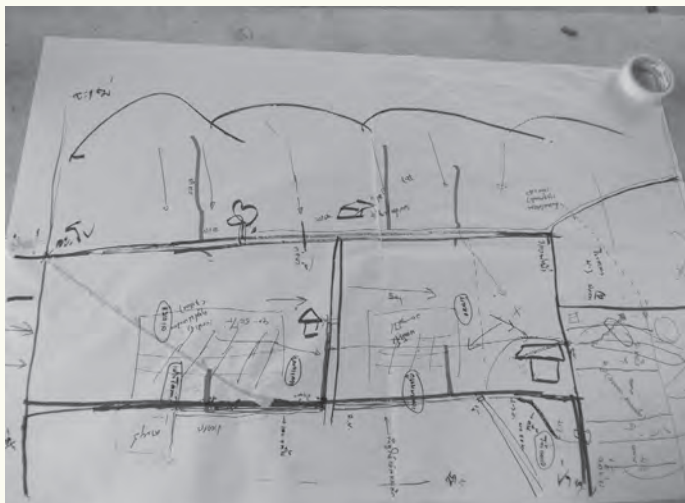
ในปีแรกของโครงการ ชาวบ้านจึงตัดสินใจเลือกทำโครงการสร้างงานให้กับกลุ่มเยาวชน (ทำอิฐบล็อก) เพื่อดึงคนในวัยแรงงานให้อยู่ในชุมชนและป้องกันปัญหาเยาวชนติดยาเสพติดไปพร้อมๆ กัน โดยมีเยาวชนเข้าร่วมโครงการ 10 คน และผู้ใหญ่อีก 5 คน ซึ่งหากนับจากจำนวนคนอาจดูน้อย แต่หากเทียบกับสัดส่วนคนที่อยู่ในชุมชนก็นับว่าไม่น้อยนัก

พอปีที่ 2 ชาวบ้านได้รู้พื้นเรื่องการแก้ปัญหาน้ำท่วมขึ้นมาอีก เพราะเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคนราว 100 ไร่ของชาวบ้านกว่า 40 ครัวเรือนใน 3 หมู่บ้านดังกล่าวข้างบนแล้ว ทั้งนี้พื้นที่นาที่ถูกน้ำท่วมส่วนใหญ่อยู่ในเขตบ้านใหม่

สาเหตุของปัญหานี้เกิดเพราะทางระบายน้ำธรรมชาติถูกถมเพื่อสร้างถนนสายพ่อมิ่ง - น้ำบ่อ เมื่อหลายปีก่อน ร่วมไปกับการถมที่ลุ่มเพื่อ

สร้างบ้านเรือนของชาวบ้านด้วย ทำให้พื้นที่รับน้ำหรือเส้นทางระบายน้ำเดิมเหลือน้อยลง ยามน้ำหลาก น้ำจึงป่าทันท่วมทุ่งและแช่ขังอยู่นานกว่าจะระบายออกได้หมด นอกจากนี้คลองระบายน้ำที่กำนันคนเก่าเคยทำไว้ก็ตื้นเขินขาดการดูแล จนบางส่วนถูกตะกอนดินทับถมอุดตันจนไม่สามารถระบายน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปีหลังๆ มานี้จึงเกิดปัญหาน้ำท่วมนาทุกปี จนผลผลิตข้าวที่ได้แทบไม่พอกินในครัวเรือน ปัญหานี้แทบไม่ค่อยได้รับความช่วยเหลือจากราชการ แม้ผู้นำชุมชนจะไปแจ้งเรื่องให้รับรู้ก็ตาม นอกจากบางปีเท่านั้นที่ทางอำเภอให้เงินชดเชยเจ้าของนาที่ถูกน้ำท่วมมาครอบครัวย่เล็กน้อย เพื่อซ่อมคันนา แต่ปีต่อมาน้ำก็ท่วมนาอีก ที่ผ่าน มาไม่เคยมีหน่วยงานไหนมาแก้ปัญหาให้ที่สาเหตุ ปัญหาน้ำท่วมนาจึงเป็นปัญหาซ้ำซากของชาวบ้าน ใหม่ “คนในบ้านก็อยู่กันแบบนั้น นาจมนก็จมไปเลย แก้ปัญหากันเอาเอง”

กระบวนการทำงาน

แม้คณะทำงานส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการแบบไม่คาดคิดมาก่อน แต่เมื่อได้ลงมือทำก็พบว่าสามารถทำไปเรียนรู้ไปในสิ่งที่คิดว่ายากจนทำได้สำเร็จ และเกิดความมั่นใจกล้าลงมือทำเรื่องที่เดิมคิดว่าเป็นไปไม่ได้ คือ การแก้ปัญหาน้ำท่วม ที่เป็นปัญหาซ้ำซากของชุมชนมานานปีจนสำเร็จลงได้

ตกกะไดพลอยโจนเข้ามาทำโครงการ

ปทุม ทิพย์วิมล ประธานโครงการ เป็นหญิงสาวพุทธที่มีพื้นเพมาจากคลองรังสิต ปทุมธานี เธอเปลี่ยนศาสนาและเข้ามาอยู่ในชุมชนบ้านเกิดของสามี ปทุม เล่าว่า เธอเป็นเพียงแม่ค้าขายอาหารที่ปอเนาะพ้อมิ่ง วันๆ ทำแต่งงานก็ยุ่งมากแล้ว แต่ที่ต้องมารับหน้าที่ประธานโครงการนี้ เพราะไม่มีใครทำ ในชุมชนหาคนที่อ่านออกเขียนได้ยาก เธอเลยจำเป็นต้องเข้ามาทำโครงการ

ทั้งปทุม และ ฮาसानะ เจะและะ (ฝ่ายการเงินของโครงการ) ยอมรับว่าทำโครงการนี้ถือว่ายาก แต่ไม่เคยคิดจะออก เพราะชุมชนที่มีแต่คนแก่ คนอ่านหนังสือไม่ได้ ถ้าตนไม่ทำ ก็ไม่มีใครทำแล้ว ที่สำคัญบ้านใหม่ไม่ค่อยได้โครงการเข้ามาในชุมชน ทั้งคู่จึงยอมอดทนทำ โดยหวังให้เกิดประโยชน์กับชาวบ้าน

ฮาसानะ ที่ตกกะไดพลอยโจนเข้ามาทำโครงการเช่นเดียวกับปทุม กล่าวว่า “แม้ไม่พร้อมทำ ก็ต้องทำโครงการ เพราะไม่มีคนทำจริงๆ ไม่เคยทำการเงินมาก่อน ไม่เคยจับเงินแสน และต้องทำงานเอกสารมาก ทำยาก ปวดหัว”

การเป็นคนอ่านออก-เขียนได้ สำหรับชุมชนบ้านใหม่ จึงถือว่าเป็นทรัพย์สินมีค่าของชุมชน ก่อนหน้านี้ ปทุม มักช่วยงานผู้ใหญ่บ้าน คนเก่าเรื่องเอกสารอยู่เสมอ เพราะผู้ใหญ่บ้านรู้เพียงภาษามลายูถิ่นเท่านั้น

งานเอกสาร คือ ยางมหน้อยใหญ่

ชุมชนที่เล็กๆ หากคนที่พออ่านออกเขียนได้มาทำงานยากมาก และในคนที่พอหาได้แล้ว เมื่อทำไประยะหนึ่งก็ยังขอลอนตัว เพราะแม้อ่านออกเขียนได้ แต่งานเอกสารของโครงการก็ยังถือว่ายากอยู่ดี อีกทั้งเรื่องภาระการหาเลี้ยงชีพจนแทบไม่มีเวลาว่าง และเนื่องจากโครงการนี้มีการประชุมบ่อยมาก คณะทำงานต้องทุ่มเทเวลาให้กับโครงการพอสมควร แม้คณะทำงานจะมีผู้ชายอยู่ด้วย แต่ด้วยข้อจำกัดของวัยและความรู้หนังสือ ทำให้งานเอกสารส่วนใหญ่ตกเป็นหน้าที่ของผู้หญิง ขณะที่ผู้ชายรับทำงานที่ต้องใช้แรงและงานกลางแจ้งเป็นหลัก เช่น การก่อสร้างโรงอิฐ การสำรวจ และปรับปรุงเส้นทางน้ำในนา เป็นต้น

ขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง ถือว่ายากมากสำหรับชาวบ้านที่ไม่ค่อยมีคนอ่านออกเขียนได้ หรือแม้แต่คนที่อ่านเขียนได้ ก็ยังต้องมีผู้ประสานงานพื้นที่ไปช่วยทำหลายๆ ครั้ง จึงเกิดความมั่นใจที่จะทำเอง

สำหรับคนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ แม้เรื่องง่ายๆ เช่น การบันทึกความเคลื่อนไหวของการผลิตอิฐ ก็ทำได้ยาก แม้ทางโครงการได้ประสานให้ครูศน.มาช่วยสอนการบันทึกแบบง่ายๆ แต่ชาวบ้านยังไม่ค่อยอยากทำเรื่องซีดๆ เขียนๆ โดยเฉพาะผู้ชาย ที่สุดท้ายมักขอทำแต่ด้านการใช้แรงงานที่ตนถนัดมากกว่า

เดินที่ละก้าว สร้างอิฐที่ละก้อน

ขณะที่งานเอกสารเป็นยาขมหม้อใหญ่ สำหรับคณะทำงาน งานใช้แรงงานในโครงการทำอิฐบล็อกกลับไม่มีใครเกี่ยง การสร้างโรงเรียนสำหรับทำอิฐบล็อกนั้น ทำต่อเนื่องกันเป็นเวลา 22 วัน โดยจ้างนายช่างเพียงคนเดียว มีชาวบ้านมาร่วมกันลงแรงสร้าง โดยหมุนเวียนกันไปเป็นรายบ้าน วันละประมาณ 4 -5 คน โดยช่วงแรกทำงานกันกลางวัน แต่พอถึงเดือนบวชที่ชาวบ้านงดรับประทานอาหารและน้ำตลอดทั้งวัน การทำงานหนักกลางวันจึงเหนื่อยเกินไป เลยปรับเวลามาทำงานกลางคืนแทนจนเสร็จ

การอบรมการผลิตอิฐบล็อกนั้น มาพร้อมกับการซื้อเครื่องจักร โดยทางร้านที่ขายเครื่องจักรมาทำการสอนให้ 2 วัน และให้ชาวบ้านได้ฝึกทำด้วย จนสมาชิกกลุ่มผลิตอิฐบล็อกทั้ง 15 คนสามารถทำอิฐได้ทุกคน ทั้งนี้ อิฐที่ได้จากโครงการนี้ ถือว่ามีคุณภาพสูงเป็นที่ยอมรับของลูกค้า

มิติใหม่ในการแก้ปัญหา ประสานข้ามชุมชน ข้ามตำบล

อิฐที่ผลิตได้นั้น ส่วนหนึ่งมีคนมาซื้อถึงที่ผลิต ทั้งจากในชุมชนเอง และจากตำบลใกล้เคียง มีบางส่วนขายผ่านร้านค้าในตลาด 3 ร้าน และบางครั้งเมื่อโรงอิฐบิอะระอิฐบล็อก ในตัวอำเภอผลิตอิฐไม่ทัน ก็มาสั่งซื้อจากโครงการด้วย โดยรวมแล้วการผลิตอิฐของโครงการเป็นไปในลักษณะผลิตตามการสั่งซื้อมากกว่าที่จะทำเก็บไว้

โครงการผลิตอิฐบล็อกสามารถดำเนินการมาได้ จนต่อยอดเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการกลุ่มในปีที่ 2 โดยรวมแล้วแม้ยอดการผลิตอิฐจะยังได้ไม่มากนัก ทั้งนี้ คณะทำงานตระหนักดีว่ายังต้องทำเรื่องการตลาดต่อไป แต่รายได้ที่ได้เป็นรายก่อนจากการผลิตอิฐก็ถือเป็นรายได้เสริม ที่จะช่วยดึงคนวัยทำงานให้อยู่ในชุมชนได้ ส่วนชาวบ้านในบ้านใหม่ก็ได้ประโยชน์จากโครงการนี้ โดยได้สิทธิ์ซื้ออิฐถูกกว่าคนนอกชุมชนก่อนละ 1 บาท และในการจัดสรรผลกำไรในรอบปี โครงการได้กำหนดว่าจะแบ่งผลกำไร 10 % ให้เป็นทุนการศึกษาของเด็กชุมชน รวมทั้งให้ของขวัญแก่ผู้สูงอายุด้วย

โครงการอิฐบล็อกสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกกลุ่ม แต่ปัญหานาน้ำท่วมเป็นเรื่องหลักของคนทั้งชุมชน อีกทั้งการแก้ไขปัญหาต้องกระทบที่นาในชุมชนอื่นด้วยถึง 3 หมู่บ้าน รวมทั้งพื้นที่ที่จะระบายน้ำออกไปนั้น อยู่ติดเขตบ้านพ้อมิ่ง ที่สำคัญ คือ ในปีแรกของการทำโครงการชาวบ้านยังไม่เชื่อมั่นในตัวเองว่าจะสามารถทำโครงการที่ทั้งใหญ่ทั้งต้องประสานงานกับชุมชนอื่นๆ ได้ด้วยตัวเอง

พอปีที่ 2 ของโครงการ ประเด็นแก้ปัญหาน้ำท่วมได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณากันใหม่ในเวทีชุมชน คณะทำงานได้ลงมือสำรวจความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหานี้ โดยการทำแผนที่เส้นทางน้ำ และสำรวจที่นาที่มักถูกน้ำท่วมเสียหายประจำ ซึ่งผลการสำรวจพบว่า ไม่เพียงที่นาในบ้านใหม่เท่านั้นที่น้ำท่วมประจำ หากยังท่วมไปถึงนาส่วนหนึ่งของบ้านพ้อมิ่ง และบ้านเจาะโบ ต. แป้น อ. สายบุรีด้วย การประสานงานเพื่อแสวงหาความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องจึงต้องทำในวงกว้างขึ้น

การแก้ปัญหานี้ จึงเริ่มจากประสานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 ชุมชน ให้มาร่วมกันทำความเข้าใจเส้นทางน้ำ ปริมาณน้ำ เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นผลได้ผลเสียและช่วยกันคิดวิธีการแก้ปัญหาน้ำที่เป็นอยู่นี้ เมื่อเจ้าของนาทุกคนเห็นด้วย เพราะนา

น้ำท่วมเป็นปัญหาซ้ำซากของบ้านใหม่มานานแล้ว โครงการก็เริ่มดำเนินการ โดยเอาเจ้าของนา 20 รายมาลงแรงงานถางแนวท่อระบายน้ำ และช่วยกันปรับปรุงเส้นทางระบายน้ำในส่วนที่ไม่ต้องฝังท่อระบายน้ำด้วย

โครงการแก้ปัญหาน้ำท่วมนี้ ได้ปลุกชาวบ้านให้ลุกขึ้นมามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูคลองระบายน้ำ ที่ขุดไว้หลายปีมาแล้วแต่ประสบปัญหา ดินเลนใช้การไม่ได้ ซึ่งใช้แรงงานอาสาสมัครล้วนๆ วันละประมาณ 15 – 20 คน มาร่วมกันทำงาน โดยสลับเวรกันมาทำทุก 2-3 วันต่อชุด ทั้งที่ถางกับมือ หรือใครมีเครื่องตัดหญ้าก็นำมาช่วยกันตัดหญ้า

ในส่วนการขุดเพื่อฝังท่อระบายน้ำเท่านั้น ที่ต้องจ้างรถแมคโครมาขุด โดยใช้งบประมาณของโครงการ ให้ชาวบ้านมาเป็นอาสาสมัครคุมการทำงานวันละ 2 คน โครงการนี้ รวมระยะทางการขุดลอกทางระบายน้ำและฝังท่อระบายน้ำได้ 1.3 กิโลเมตร มากกว่าที่ระบุไว้ในโครงการ (850 เมตร) โดยยังใช้งบประมาณเท่าเดิม

กระบวนการทำงานของโครงการนี้ ถือเป็นมิติใหม่สำหรับชาวบ้าน ทั้งการทำงานกับข้อมูล และการแก้ปัญหาชุมชน ที่ต้องข้ามพรมแดนชุมชนต่างๆ ไปเชื่อมประสานข้ามหมู่บ้าน ข้ามตำบล เพื่อให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสียจากผลของโครงการ และต้องไม่สร้างผลกระทบกับใคร

ผลที่ได้ / จ้อเรียนรู

จากชุมชนชายขอบของตำบลพ้อมิ่ง ผ่านการทำโครงการร่วมกัน 2 ปีเต็ม ผลสำเร็จของโครงการเรื่องแก้ปัญหาน้ำท่วม ที่ตอบโจทย์เรื่อรังของชุมชน ทำให้โครงการนี้ได้รับการยอมรับจากชาวบ้าน และคนทำงานก็ได้สัมผัสถึงพลังของตัวเอง ของหมู่คณะ รวมทั้งประจักษ์ในหลักการการทำงานพัฒนา ที่ต้องให้คนหมู่มากได้ประโยชน์ เขาจึงจะเข้าร่วมงานพัฒนานั้นๆ

พิสูจน์ด้วยผลงาน

กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้น คณะทำงานเล่าจากประสบการณ์การทำโครงการว่า มีความยากลำบากพอสมควร โดยเฉพาะเวลา คนมีความเห็นไม่ตรงกันในที่ประชุม บางครั้งถึงกับเถียงกัน และเดินหนีออกไปจากที่ประชุมเลย ทำให้คณะทำงานต้องตามไปคุยจนรอบกันหลายครั้ง โดยใช้เหตุผลเข้าชี้แจง มีเป้าหมายที่ประโยชน์สูงสุดสำหรับคนหมู่มากในชุมชน จนได้ข้อสรุปของประเด็นที่เห็นต่างกัน

การฝ่าด่านความไม่ไว้วางใจ และความไม่เชื่อมั่นในพลังของตัวเองนั้น ไม่มีทางลัดอื่นใด นอกจากต้องพิสูจน์ด้วยผลของการกระทำ คณะทำงานให้ข้อมูลว่าในช่วงแรกของโครงการ แม้อาจมีคนไม่เห็นด้วยบ้าง เพราะกลัวผลกระทบจากการปรับทางระบายน้ำทำให้บ้านหรือนาของเขาเกิดน้ำท่วมแทน แต่พอเห็นว่าโครงการทำแล้วได้ผล แก่

ปัญหาน้ำท่วมได้จริง และไม่ได้สร้างความเสียหายให้กับบ้านเรือนหรือที่นาของเขาจริงๆ เขาก็พอใจโครงการนี้เหมือนกัน

น่าสังเกตว่า โครงการนี้ไม่เพียงแก้ปัญหาน้ำท่วมให้คนที่กำลังทำนา แต่ยังสามารถฟื้นนาร้างได้อีก 2 แปลง ที่เลิกทำนาเพราะเปื้อนและท้อกับปัญหาน้ำท่วมที่นาซ้ำซาก จนสามารถกลับมาเริ่มทำนาได้อีก

ชาวบ้านได้ตระหนักพลังตัวเอง

จากชุมชนที่ฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน ต่างคนต่างอยู่ต่างทำมาหากินกันไปวันๆ จนเมื่อมารวมตัวกันทำงานพัฒนา คณะทำงานพบว่า พวกเขาเกิดการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง เช่น มีความกล้ามากขึ้น กล้าไปประชุม กล้าพูดคุยในการประชุมชาวบ้าน และมีความรู้เรื่องกระบวนการทำงานพัฒนามากขึ้น

คณะทำงานโครงการยังพบว่า โครงการนี้แตกต่างจากโครงการอื่นๆ ตรงที่ให้ชาวบ้านได้บริหารการเงินของโครงการเอง โดยโอนงบประมาณมาให้ชาวบ้านจัดการกันเอง และยัง “ได้พบคนฝรั่ง ได้จับเงินแสน เป็นชาวบ้านแท้ๆ แต่เราก็ทำโครงการได้”

โครงการนี้ได้คณะทำงานมาแบบตลกๆ ได้พลอยใจ เพราะหาคนพออ่านออกเขียนได้มาทำโครงการแทบไม่ได้ ใครที่พอรู้หนังสือจึงต้องเข้ามารับทำโครงการโดยปริยาย แต่พอทำไปๆ ก็ค้นพบว่า “เราทำได้ ทำแล้วได้ประโยชน์กับตัวเอง กับชาวบ้าน” และคณะทำงานยังได้ตระหนักว่า การทำงานพัฒนาในชุมชนนั้น หากร่วมมือกัน ก็จะสบายกันทุกคน

นอกจากโครงการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้สัมผัสพลังของคนในชุมชนด้วยกันเอง การได้ไปประชุมร่วมกันโครงการอื่นๆ ได้รับฟังเรื่องราวของโครงการอื่นๆ ที่คณะทำงานล้วนเป็นชาวบ้าน เป็นเยาวชน ก็สร้างความมั่นใจให้กับคณะทำงานเพิ่มขึ้นว่า ชาวบ้านจากที่อื่นๆ ที่ดูไม่น่าจะทำโครงการได้ ก็ยังทำได้เหมือนกัน เช่น กลุ่มเยาวชนที่มาจากนราธิวาส “บางคนบ้ากว่าเราอีก” เพราะเยาวชนเหล่านั้นมีผมเผ้ารุงรัง หน้าตาเหมือนเฟื่องดินนอน บางช่วงก็นั่งหลับในที่ประชุม แต่ก็สามารถทำโครงการในชุมชนสำเร็จได้เช่นกัน

เกิดทักษะเชิงบวกกับงานส่วนรวม

การทำโครงการนี้ แม้คณะทำงานจะยอมรับว่ายากมาก โดยเฉพาะในช่วงต้นโครงการหลายครั้งถอดใจอยากเลิกทำ แต่จิตใจที่หาคนทำแทนไม่ได้ และสงสารเพื่อนๆ ที่กำลังทำกัน แต่เมื่อทำผ่านไปแล้ว ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับทั้งชุมชนก็ทำให้คณะทำงานเกิดความภูมิใจ จนอยากสอนให้ลูกตนเองได้เรียนรู้และทำงานเพื่อชุมชนบ้าง อยากให้ลูก “เห็นงานส่วนรวมเป็นเรื่องดีงาม อยากสอนลูกให้ทำด้วย พยายามพามาร่วมงานทุกครั้งที่มีโอกาส อยากสอนลูกให้เข้มแข็ง ให้สู้กับปัญหาให้ได้ แล้วเราจะพบกับความสำเร็จแน่นอน”

การได้ประโยชน์กับความเป็นเจ้าของ

โครงการทั้ง 2 โครงการของบ้านใหม่ ทั้งการทำอิฐบล็อก และแก้ปัญหาน้ำท่วมนี้ ชาวบ้านได้ประโยชน์แทบทุกครัวเรือน ทั้งการได้สิทธิซื้ออิฐบล็อกถูกกว่าราคาปกติก้อนละ 1 บาท สำหรับชาวบ้านทุกคนในบ้านใหม่ และการรอดพ้นจากปัญหาซ้ำซากเรื่องน้ำท่วม ทำให้ในการระดมแรงงานแต่ละครั้ง โดยเฉพาะการทำทางระบายน้ำในพื้นที่นา จึงให้ความร่วมมือจากชาวบ้านอย่างดี แม้หลังจากการสร้างท่อระบายน้ำในนาสำเร็จลง ชาวบ้านยังได้มีข้อตกลงกันที่จะบำรุงรักษาดองระบายน้ำเป็นประจำ โดยกำหนด

ทำกันภายในเดือนกันยายนก่อนฤดูน้ำหลากจะมาถึงของทุกปี

อดีตผู้ใหญ่บ้านที่เพิ่งพ้นจากตำแหน่งไปหมาดๆ เป็นคนหนึ่งที่ให้การสนับสนุนการทำโครงการมาโดยตลอด ได้กล่าวว่า “โครงการนี้ดีจริงๆ เพราะตรงกับความต้องการคนในชุมชน และเป็นปัญหาของชุมชนจริงๆ ถ้าเขาไม่ชอบ ไม่ตรงกับความต้องการ เขาก็ไม่ออกมาช่วย ถ้าเขามาร่วมมาก แปลว่าถูกใจเขาละ ..เหมือนงานสนุกนั่นแหละ เขาชอบเขาจึงมาเที่ยวงาน”

คณะทำงานคนหนึ่งได้สรุปจากประสบการณ์การทำโครงการครั้งนี้ได้อย่างเข้าใจถึงหัวใจงานของพัฒนา โดยไม่ต้องใช้คำพูดสวยหรู ว่า “การได้รับประโยชน์ ทำให้คนเข้าร่วมทำงานกับเรา”

เฮอะกามา ไม่ใช่ เฮอะกิตอ

ชาวนาอายุกว่า 60 ปี แต่ยังแข็งแรง กระฉับกระเฉง หนึ่งในคณะทำงานที่เป็นกำลังสำคัญของการสำรวจทางระบายน้ำในพื้นที่นา กล่าวว่าในอนาคต ถ้ามีโครงการเข้ามาในชุมชน เราต้องทำให้เป็นของส่วนรวมจริงๆ ไม่ใช่แค่เฮอะกิตอ ที่หมายถึงของเรา ของเฉพาะกลุ่มเรา แต่ต้องเป็น เฮอะกามา ซึ่งหมายถึงของคนทุกคน หรือคนหมู่มากในชุมชน เพราะถ้าคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์ คนก็จะเข้าร่วมโครงการด้วย ทั้งนี้กระบวนการทำให้คนรู้สึกว่าเป็นของๆ เขานั้นต้องเริ่มตั้งแต่การหาข้อมูลวิเคราะห์ปัญหา จนให้คนที่เกี่ยวข้องมาเข้าร่วมตัดสินใจด้วย แล้วจึงร่วมกันทำงาน

ผู้เขียน

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ประสานงานพื้นที่

จัดทำโดย

ปีที่พิมพ์

สนับสนุนโดย

พิบูล สิทธิประเสริฐกุล

ปทุม ทิพย์วิมล, ฮาसानะ เจะและ, อับดุลเลาะ ตาเยะ, กอเด มะแด, ดอเลาะ เจะสะ

อับดุลเลาะ ตาเยะ

โครงการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟูชายแดนภาคใต้ (ช.ช.ต.)

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา เลขที่ 693 ถ. บำรุงเมือง

เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

โทรศัพท์ 0-2621-7810-2 โทรสาร 0-2621-8042

Home page : <http://www.ldinet.org>

เมษายน 2556

ธนาคารโลก

กระทรวงการคลัง